

ULKOASIAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 6/2014 vp

Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus vuodelta 2012

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 16 päivänä lokakuuta 2013 lähettänyt ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomuksen 2012 (K 17/2013 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- kansanedustaja Simo Rundgren, PN:n Suomen valtuuskunta
- kansainvälisten asiain neuvos Mari Herranen, eduskunta
- ulkoasiainneuvos Bo Lindroos, ulkoasiainministeriö.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Pohjoismaiden neuvoston toiminta kehittyi kertomuksen mukaan monilla aloilla. Kertomuksessa mainitaan esimerkkeinä mm. Pohjoismaiden parlamenteissa käyty teemakeskustelu rajaesteistä sekä aktiivinen keskustelu ulko- ja turvallisuuspoliittisen yhteistyön kehittämisestä. Tähän liittyvät myös arktisen alueen haasteet. Suomi oli kertomusvuonna neuvoston puheenjohtajamaa.

Rajaesteet

Pohjoismaiden pääministerien vuonna 2007 perustama rajaestefoorumi työskentelee rajaesteiden vähentämiseksi Pohjoismaissa. Rajaesteyön vahvistamiseksi ja tehostamiseksi organisaatio on muutettu rajaesteneuvostoksi, jonka uusi strategia ja toimintasuunnitelma tulivat voimaan 1. tammikuuta 2014.

Pohjoismaisen rajaestetyön uudelleenjärjestelyn myötä rajaesteiden poistamista pyritään tehostamaan sekä ihmisten ja yritysten liikkuvuutta lisäämään Pohjoismaissa. Valiokunta viittaa valtioneuvoston rajaesteselonteosta antamaansa mietintöön (UaVM 7/2012 vp) ja toteaa, että työtä vapaan pohjoismaisen liikkuvuuden edistämiseksi ja maiden välisten rajaesteiden poistamiseksi tulee jatkaa määrätietoisesti ja toimet on kohdistettava todellisiin ongelmiin.

Arktinen yhteistyö

Pohjoismaiden neuvosto halua pitää kiinni pohjoismaisesta näkökulmasta muun muassa ympäristö-, tutkimus-, koulutus- ja elinkeinoalalla.

Ulkoasiainvaliokunta toteaa valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa koskevassa mietinnössään (UaVM 1/2013 vp), että pohjoismaisen yhteistyön lisääminen arktisissa kysymyksissä on valiokunnan mielestä ensiar-

voista, jotta yhteishankkeiden kautta voitaisiin luoda todellisia synenergiaetuja. Tässä valossa olisi valiokunnan mielestä perusteltua kartoittaa Pohjoismaiden yhteiset intressit ja pyrkiä niiden kirjaamiseen yhteisen toimintastrategian pohjaksi. Myös NB8-mailla (Pohjoismaat, Liettua, Latvia ja Viro -Nordic Baltic countries) on yhteisiä intressejä alueella. Suomen tulisi lisäksi pyrkiä aktiivisesti kahdenväliseen yhteistyöhön Ruotsin ja Norjan kanssa selvittäessä esimerkiksi pohjoisten alueiden liikenneyhteyksien vahvistamista.

Lisäksi ulkoasiainvaliokunta katsoo (UaVM 1/2013 vp), että Suomen tulisi tavoitella arktisen osaamisensa täysimittaista hyödyntämistä ja olla aktiivinen Pohjoismaiden arktiseen alueeseen liittyvien yhteisten intressien kartoittamisessa yhteisen strategian laatimiseksi.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikka

Neuvoston vuonna 2012 hyväksyttyyn kansainväliseen strategiaan on kirjattu näkemys, että pitkällä aikavälillä paras vaihtoehto olisi ulko- ja puolustuspolitiikan ministerineuvoston perustaminen. Olisi tarpeen tuoda neuvoston parlamentaarikot nykyistä kiinteämmin mukaan ulko- ja puolustuspolitiikan yhteistyön tiivistämiseen. Valiokunta pitää tärkeänä, että parlamentaarikot ovat mukana ulko- ja puolustuspolitiikan tiivistämisessä.

Ulkoasiainvaliokunta toteaa valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevan selonteon mietinnössään (UaVM 1/2013 vp), selonteon ja saamansa selvityksen perusteella olevan selvää, että pohjoismaisen ulko- ja turvallisuuspoliittisen yhteistyön lisäarvo on korostunut. Valiokunnan mielestä on tärkeää, että yhteistyön mahdollisuuksia hyödynnetään johdonmukaisemmin Suomen turvallisuuden vahvistamiseksi. Valiokunta yhtyy asiantuntijoiden näemykseen, että Pohjoismaiden poliittisen yhteistyön tiivistäminen lisää pitkällä aikavälillä Suomen turvallisuutta mm. vahvistamalla ennaltaehkäisyä, mikäli Suomeen kohdistuvan hyök-

käksen arvioitaisiin vaikuttavan tosiasiaa muiden Pohjoismaiden reagointiin.

Pohjoismaiden ulko-, puolustus- ja kehitysministerit ovat antaneet pohjoismaisen yhteistyön kehittämistä koskevat julkilausumat vuoden 2014 alussa.

Neuvoston suositusten tehostaminen

Tarkastuskomitea on kertomuksen mukaan analysoinut Pohjoismaiden neuvoston suositusten vaikuttavuutta. Valmistelun ja seurannan puutteellisuus sekä suositusten suuri määrä tunnistettiin tekijöiksi, joilla voi olla merkitystä suositusten menestymiseen. Valiokunta pitää hyvänä neuvoston päätöksiä suositusten toimeenpanon tehostamisesta. Tarkastuskomitean laadittavaksi annettu tilanneraportti edistää omalta osaltaan vaikuttavuuden lisäämistä.

Valiokunta pitää myös harkitsemisen arvoisena eduskunnan kansainvälisten valtuuskuntien raportoinnin kehittämistä niin, että raportointi ja raporttien käsittely valiokunnassa tapahtuisi nykyistä ajantasaisemmin.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Ruotsissa, Norjassa ja Islannissa Pohjoismaiden ministerineuvoston vuosittainen raportti käsitellään parlamentissa samassa yhteydessä kuin Pohjoismaiden neuvoston raportti. Ulkoasiainvaliokunta esittää harkittavaksi samanlaista menettelyä eduskunnassa.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella ulkoasiainvaliokunta ehdottaa eduskunnan hyväksyttäväksi kannanoton,

että eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta, mutta eduskunta esittää harkittavaksi Pohjoismaiden ministerineuvoston raportin käsittelemistä eduskunnassa samassa yhteydessä kuin Pohjoismaiden neuvoston raportti.

Helsingissä 8 päivänä huhtikuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Timo Soini /ps	Annika Lapintie /vas (osittain)
jäs.	Jouni Backman /sd	Maria Lohela /ps
	Jörn Donner /r	Tom Packalén /ps
	Timo Heinonen /kok	Aila Paloniemi /kesk
	Ilkka Kanerva /kok	Anni Sinnemäki /vihr (osittain)
	Ilkka Kantola /sd	Ben Zyskowitz /kok
	Saara Karhu /sd	vjäs. Esko Kurvinen /kok (osittain)
	Katri Komi /kesk	Seppo Kääriäinen /kesk.
	Johannes Koskinen /sd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Svinhufvud.